

STAROVĚKÉ ŘECKO

Politické dějiny

Periodizace dějin Řecka

- ▣ Minojská civilizace – ostrov Kréta
- ▣ Mykénská civilizace – již pevninské Řecko
- ▣ Homérské období
- ▣ Archaické období
- ▣ Klasické období – vrchol Řecka
- ▣ Helenistické období – období Alexandra Makedonského
- ▣ Římské období – zánik starověké řecké civilizace

Minojská civilizace na Krétě

- ▣ Výhodná poloha
- ▣ Města s rozlehlými paláci – Knossos, Mallia, Faistos
- ▣ Knossos
 - Bájný král Minos – minojská civilizace
- ▣ Paláce:
 - neopevněné
 - správní a hospodářské středisko
 - Přepych – kanalizace, koupelny
 - Spletitá síť chodeb – pověst o labyrintu (bludiště)
- ▣ Zánik civilizace – zemětřesení, vpád Achájů

Mykénská civilizace

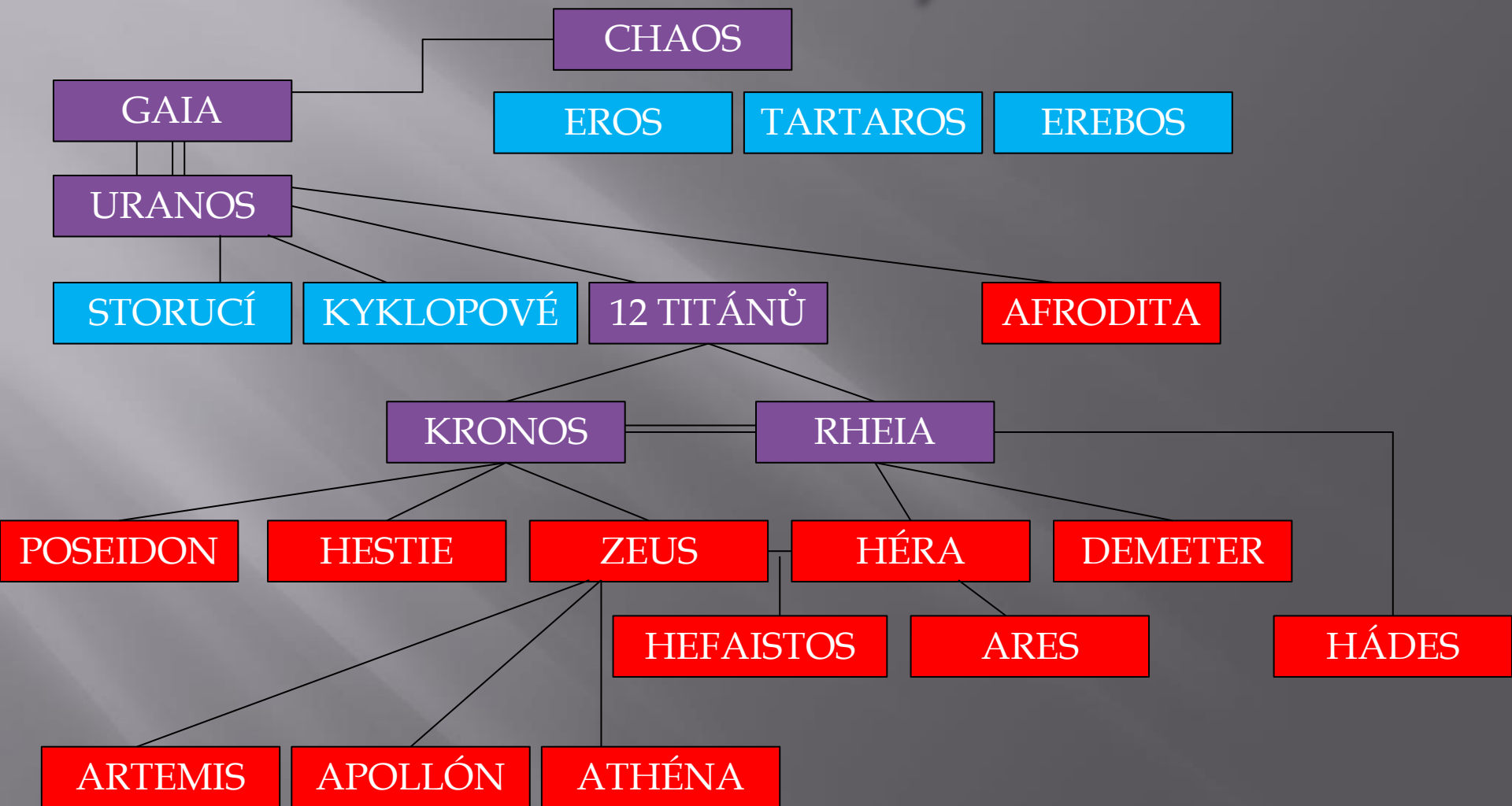
- ▣ Počátek dějin Řeků na evropské pevnině –
příchod kolem roku 2000 př. n. l.
- ▣ Stavba opevněných paláců
 - Hospodářské centrum
 - Vyvýšené místo, hradby – tzv. kyklopské zdivo
 - Mykény, Théby, Athény – časté boje mezi městy
- ▣ Nápor Dóřů – pád mykénské kultury

Staré řecké báje a pověsti

- ▣ Známé příběhy se odehrávají v mykénském období Řecka
- ▣ DÚ: Zjistěte, co znamená, když se řekne:
 - Jablko sváru
 - Achillova pata
 - Tantalova muka
 - Prokrustovo muže
- Zjistěte také, z jakých příběhů tato slovní spojení pochází.

Rodokmen řeckých bohů

Co budeme znát z řeckého náboženství?

- ▣ Bylo polyteistické – lidé uctívali více než jednoho boha
- ▣ Základ řeckého náboženství – 12 bohů sídlících na hoře Olymp

ZEUS

HÉRA

POSEIDON

HÁDES

DEMETER

HESTIE

AFRODITA

ATHÉNA

ARTEMIS

APOLLÓN

HEFAISTOS

ARES

Homérské období

- ▣ Dórové – nižší úroveň než původní obyvatelstvo = úpadek kultury
- ▣ Navázání vztahů s Předním východem – převzetí písma od Foiničanů = vznik alfabety
- ▣ Vznik eposů Ilias a Odyssea – autor Homér – tzv. homérské období
 - Ilias – příběh o trojské válce
 - Odyssea – příběh u putování krále Odysea domů na rodnou Ithaku

Archaické období

- ▣ Tři významné události:
 - Vznik městských států
 - Velká řecká kolonizace
 - Raná řecká tyranida

Vznik městských států

- ▣ Města vznikala v rovinách mezi horami → nemožnost vytvořit centralizovaný stát → vznik malých státeků – získávání vlivu v okolí = vznik městských států (POLIS)
- ▣ Společnost v polis
 - Občané – plnoprávní
 - ▣ Práva: právo volit a být volen, právo vlastnit majetek
 - ▣ Povinnosti: služba ve vojsku, finanční podpora státu
 - Neplnoprávné obyvatelstvo – cizinci a otroci

Velká řecká kolonizace

- ▣ Kolonizace = osidlování dosud neobydleného území
- ▣ Důvod: nedostatek zemědělské půdy a surovin
- ▣ Průběh:
 - Město vyslalo výpravu s cílem založit novou osadu
 - ▣ Mateřské město = METROPOLE
 - ▣ Nová osada = KOLONIE
- ▣ Destinace: jižní Itálie, Sicílie, pobřeží Francie a Španělska (str. 79)

▣ Důsledek:

- Dovoz levného obilí z kolonií → v Řecku se již nevyplatilo obilí pěstovat:
 - ▣ Majitelé velkých pozemků – olivy, vinná réva
 - ▣ Drobní zemědělci
 - Prodávat obilí za nižší cenu – dluhy
 - Pěstování drahých plodin – dluhy → možnost dlužního otroctví
- → vznik velkých majetkových rozdílů → napětí mezi obyvatelstvem
- Rozkvět řemesla → bohatnutí řemeslníků → snaha podílet se na vládě → napětí mezi bohatými

Raná řecká tyranida

- ▣ TYRANIDA = samovláda; TYRAN = samovládce
- ▣ Řešení napjaté situace mezi obyvatelstvem – samovláda
 - Podpora umění, řemesla a obchodu
 - Rozkvět městských států
- X dlouho samovládu Řekové neunesli → svržení tyranů
→ vznik demokracie

Demokratické systémy v Řecku

- ▣ DEMOKRACIE = způsob vlády, kdy se všichni občané podílejí na přijímání zákonů (prostřednictvím volby zástupců)
- ▣ Nejslavnější demokratické systémy v Řecku – Athény a Sparta
- ▣ Vládnout mohl plnoprávný občan bez ohledu na urozenost

Spartská demokracie

Život ve Spartě

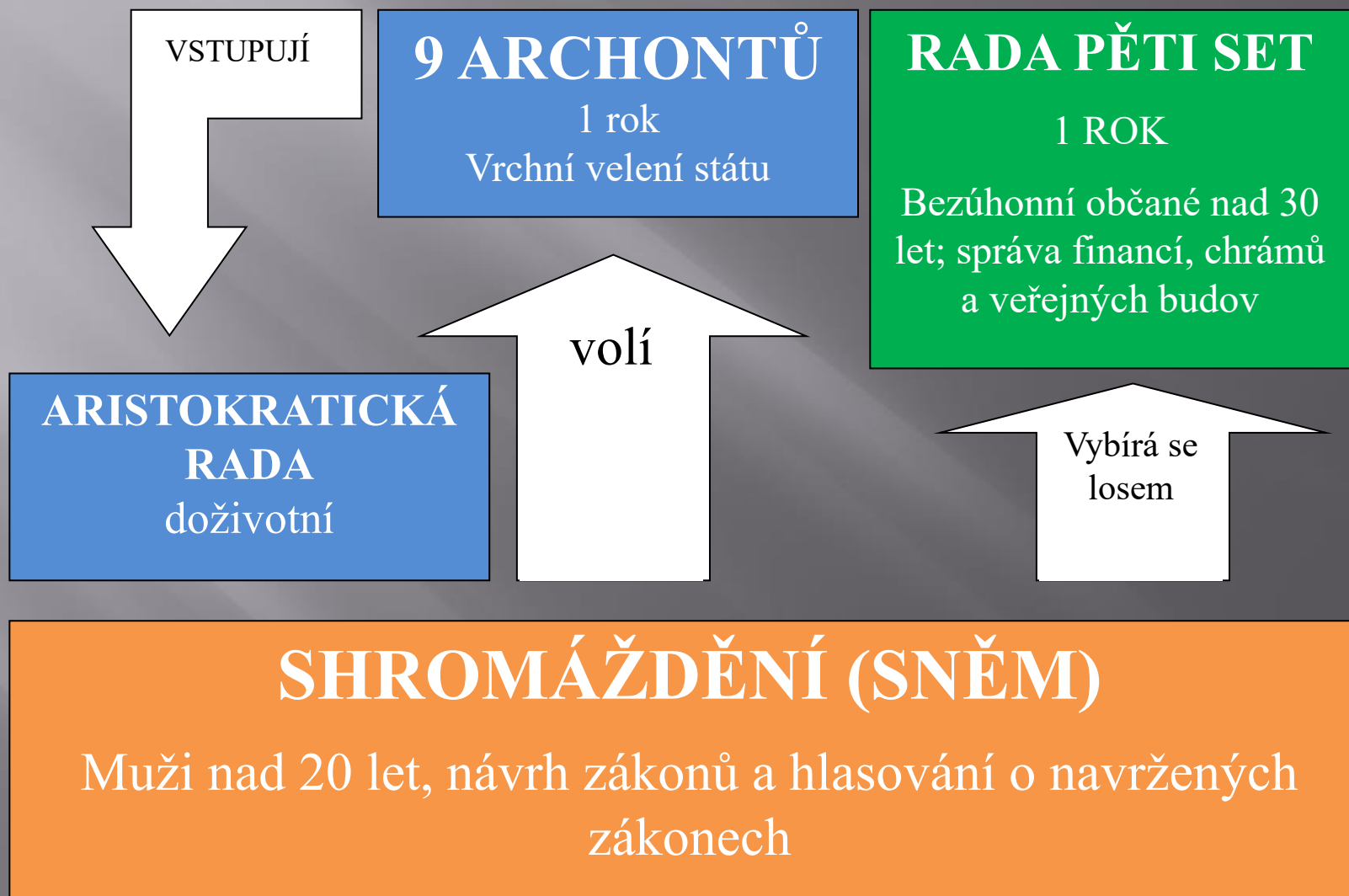
- ▣ Profesionální vojáci – děti podřizováni tzv. spartánské výchově:
 - Chlapci od 7 let – život v polovojenských družinách (tvrdý výcvik)
 - Chlapci od 12 let – velmi malé množství jídla – nutnost opatřit si ho krádežemi
 - Chlapci do 18 let – vojenský výcvik → od 20 let zařazeni do vojenské skupiny
 - Muži od 30 let – možnost založit si rodinu
 - Dívky – život v rodině x podrobena vojenské přípravě
- ▣ Nepěstovalo se žádné umění ani věda – pouze vojenský výcvik

Peloponéský spolek

- ▣ Sparta – Peloponéský poloostrov → městské státy donutily ke vstupu do vojenského spolku → * Peloponéský spolek

Athénská demokracie

Klasické období (5. – 4. st. př. n. l.)

- ▣ Řecko-perské války
 - Bitva u Marathonu
 - Bitva u Thermopyl
 - Bitva u Salaminy
- ▣ Athény v době Periklově
- ▣ Peloponéská válka

Řecko-perské války

- ▣ Perská říše – ovládala obrovské území – včetně řeckých kolonií
- ▣ 499 př. n. l.
 - Milétos (řecká kolonie) - rozpoutala povstání proti perskému panovníkovi Dareiovi
 - Pomoc od Athén
 - Milétos zpusťoš

Bitva u Marathonu – 490 př. n. l.

- ▣ Pomoc Athén Milétu – pro Perskou říši vhodná záminka pro tažení do Řecka
- ▣ Dareios – snaha zlikvidovat Athény – vojenské střetnutí u Marathonu
 - Dareios (P) – cca 25 000 mužů, vynikající lučištníci
 - Miltiades (A) – cca 10 000 mužů, kvalitnější zbraně a brnění
 - po athénskému vítězství – voják Feidipidés běžel oznámit výsledek bitvy do Athén (42,195 km) → maratonský běh

Bitva u Thermopyl – 480 př. n. l.

- ▣ perský panovník Dareios zemřel → vládu přejal jeho syn Xerxés – navázal na otcovu snahu ovládnout Řecko
- ▣ do Řecka vtrhnul s obrovskou armádou a velikým loďstvem
- x
- ▣ řecké městské státy uzavřely vojenský spolek, v čele vedení Sparta
- ▣ snaha zastavit perský postup v soutěsce Thermopyly (Horké brány)

- ▣ Thermopyly – úzká soutěska, snadno hájitelné místo
 - Xerxés (P) – cca 200 000 vojáků, lučištníci
 - X
 - Leonidas (S) – cca 7000 vojáků, vynikající při boji zblízka
- ▣ Řekové vzdorovali několik dní, Xerxés donucen nasadit svou „osobní stráž“ – tzv. Nesmrtelní
- ▣ Peršané zvítězili až díky zradě – řecký Efialtés kvůli zisku prozradil Xerxovi existenci tajné stezky přes soutěsku – díky ní se Peršané dostali Řekům do zad
- ▣ Athéňané zahájili ústup, Leonidas a 300 Sparťanů zůstali a bojovali až do konce

Bitva u Salaminy – 480 př. n. l.

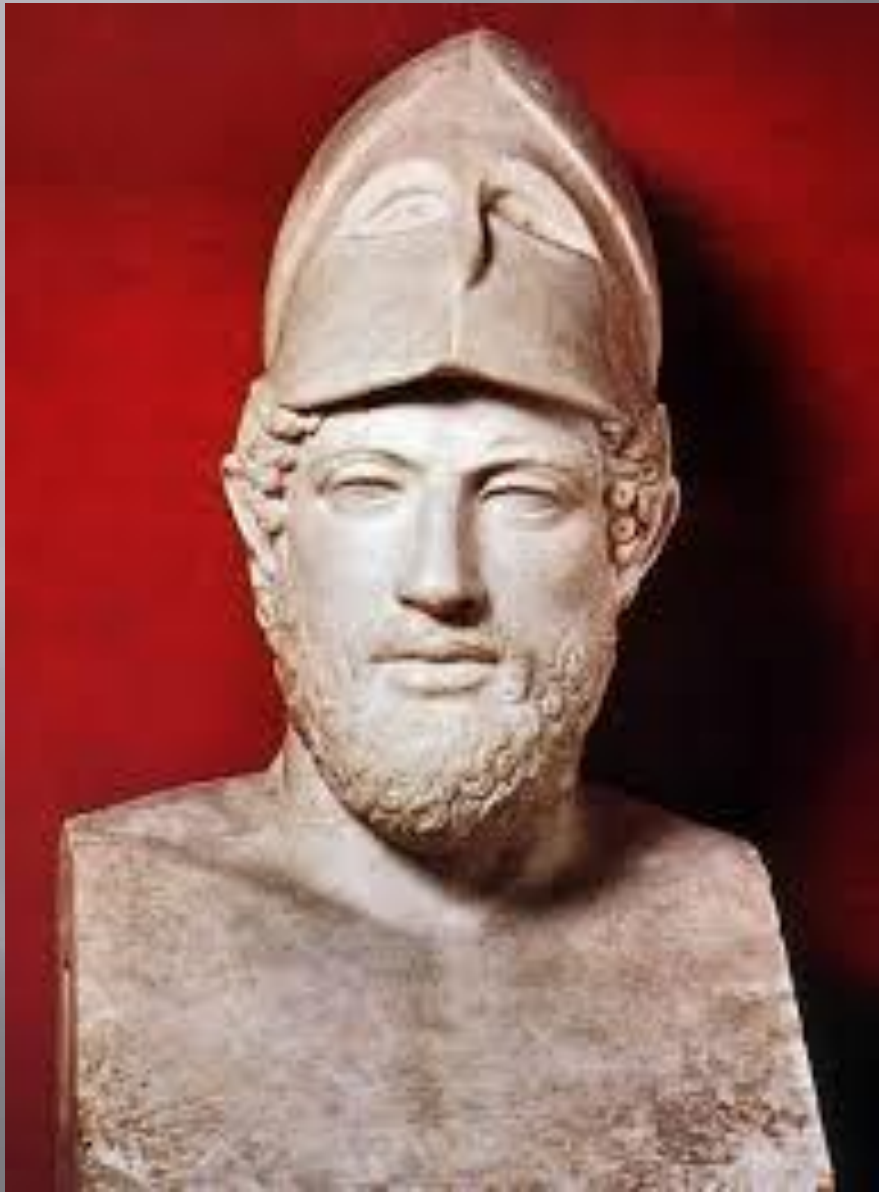
- ▣ rozhodující bitva řecko-perských válek
- ▣ po bitvě u Thermopyl Peršané táhli na Athény
– Athéňané město opustili, Athény zpustošeny
= poslední perské vítězství
- ▣ athénský vojevůdce Themistokles – útok na perské lodě u ostrova Salaminy
 - perské loďstvo – hluboký ponor lodí
 - řecké loďstvo – nízký ponor lodí → v mělkých vodách obrovská výhoda → Xerxes již neměl odvahu útok opakovat a stáhl se z Řecka

Athénský námořní spolek

- ▣ přetrvávaly obavy z perského vpádu → *
námořní válečný spolek (v čele Athény)
 - samostatná politika členských států
 - pravidelné přispívání do pokladny k udržování loďstva
 - společní přátelé, ale i nepřátelé
- ▣ mír s Persií uzavřen v roce 449 př. n. l.
 - perské lodě se nikdy nesmí objevit v Egejském moři
 - samostatnost pro řecké kolonie v Malé Asii

Athény a Perikles

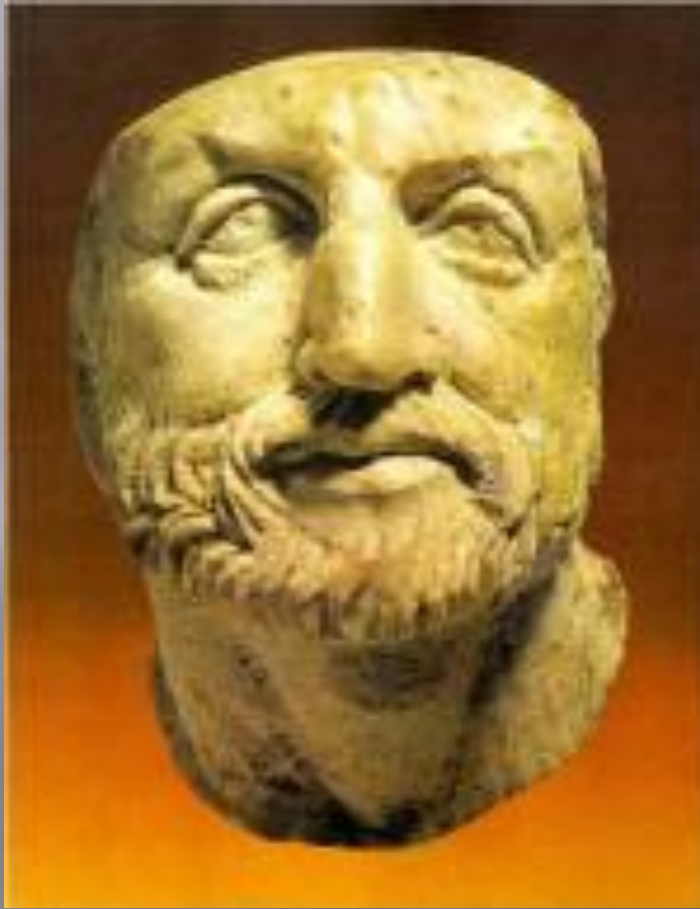
- ▣ Po řecko-perských válkách zahájena obnova Athén – nejvýznamněji se na tom podílel státník Perikles
 - nevelký plat pro úředníky – správa státu umožněna všem občanům
 - stavební rozvoj – budováno opevnění, nový přístav, hradby, ale i obnova chrámů
 - ▣ Stavební rozvoj Akropole = opevněné místo nad městem
 - ▣ Postaven Parthenon – chrám bohyně Athény

Peloponéská válka – 431 – 404 př. n. l.

- ▣ Athény – velmi výrazný mocenský vzestup – Sparta tímto vzestupem znepokojená – útok na Athény → Athény ve válce poraženy
 - Zpočátku války Athény postiženy morem († Perikles)
 - Ke konci války – nutnost tavit poklady z chrámů – kov použít na výrobu zbraní
 - Athény donuceny ke kapitulaci:
 - ▣ Nutnost zničit loďstvo a rozpustit námořní spolek
 - ▣ Stržení hradeb
 - ▣ Do města dosazena spartská posádka

Helenistické období (období Alexandra Makedonského)

Makedonská nadvláda

- ▣ Po peloponéských válkách Athény i Sparta ztratily své silné postavení v důsledku vyčerpávajících bojů → v Řecku nezbyl žádný městský stát → využil toho nejbližší soused = MAKEDONIE
 - Filip Makedonský: útok na Řecko, vítězství v bitvě u Chaironeie (338 př. n. l.) → Řecko pod makedonskou nadvládou
 - Upevnění své pozice v Řecku – tažení proti Persii
 - V průběhu přípravy tažení byl zavražděn

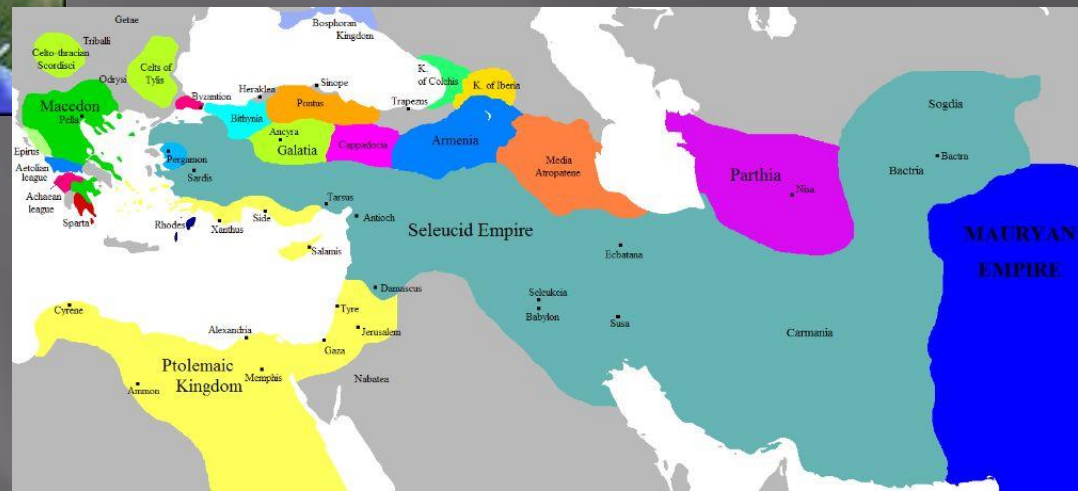
Alexandr Makedonský (Alexandr Veliký)

- ▣ Vychováván filosofem Aristotelem (1. pád – Aristoteles)
- ▣ Na trůn nastoupil ve dvaceti letech – pokračoval v plánech na dobytí Persie
 - 333 př. n. l. – bitva u Issu – Dareios III. z bitvy uprchl
 - Snaha ovládnout pobřeží Středozemního moře = základna perského loďstva
 - Ovládnutí Persií ovládaného Egypta – Alexandr vítán jako osvoboditel, prohlášen za faraona
 - 331 př. n. l. – bitva u Gaugamel – nejvýznamnější bitva tažení proti Persii

- Po bitvě u Gaugamel dobyl Babylon – zde prohlášen za krále Asie („král králů“) → dobytí města
Persepolis = srdce perské říše
- ▣ Dareios III. byl stále naživu – před Alexandrem prchal, hledal úkryt u svého příbuzného → zde zavražděn
- ▣ Dobytím Persie Alexandrový dobyvačné choutky neskončily → tažení do Indie
 - Mýty opředená země
 - Vojáci jeho nadšení nesdíleli – po několika bitvách ho přesvědčili k návratu domů → návrat přes Babylon → 323 př. n. l. – smrt Alexandra Makedonského

Alexandrovi nástupci

- A. M. zemřel bez dědice – vlády se ujali v jednotlivých částech říše jeho vojevůdci → boje mezi nimi → rozpad říše na menší části

Římské období

- ▣ rozpad Makedonské říše → využívá Řím
- ▣ 168 př. n. l. – bitva u Pydny
 - Makedonie
 - X
 - Řím → vítězství → Řecko se dostává pod římskou nadvládu a ztrácí svou samostatnost